

Рожок М. В.,
*аспірант кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки
та права «КРОК», м. Київ*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДІДЖІТАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

Процеси діджиталізації вітчизняного бізнесу в Україні відбуваються значно повільніше ні в багатьох провідних країнах світу, проте сучасне ринкове середовище потребує використання нових цифрових технологій, що підвищує рівень можливостей підприємств у їх взаємодії із зовнішніми партнерами, споживачами, контрагентами. Процеси цифровізації діяльності розпочали активно впроваджуватися з 2011-2016 рр. з переходом до нових цифрових технологій Четвертої промислової революції, а в промисловості з переходом до технологій Індустрії 4.0. Основою такої цифровізації стало впровадження нового програмного забезпечення, інноваційних розробок та технологій. В сучасних економічних умовах саме нові інноваційні технології стають індикаторами економічної ефективності діяльності. Загалом, діджиталізація бізнесу здійснюється завдяки впровадженню нового програмного забезпечення. Водночас, саме нове програмне забезпечення являє собою нові інноваційні рішення, здатні покращити, удосконалити та оптимізувати діяльність підприємства за різними сферами його функціонування. Таким чином, діджиталізація надає засоби для впровадження інноваційних змін, які по своїй суті є інноваційними та призводять до докорінних змін у самих процесах ведення діяльності в роботі окремих функціональних сфер та всього підприємства.

Дослідження застосування інноваційних технологій в діяльності підприємств в умовах діджиталізації бізнесу, в Україні представлено у працях багатьох провідних науковців.

Досліджуючи поняття інноваційної діяльності, слід зазначити, що воно переважно розглядається науковцями як частина суспільно-економічного функціонування. Передусім інноваційна діяльність визначається та виступає як діяльність спрямована на створення, промислове впровадження та поширення інновацій, отримання результату у вигляді прибутку, зростання конкурентоспроможності для конкретних суб'єктів господарювання та досягнення певної цінності, чи суспільно-економічного блага на мезо та макро рівні загалом.

Сам термін інновація визначається як нововведення, отримання чогось нового. Науковець С. Ілляшенко зазначив, що незважаючи на єдність розуміння поняття інновація та нововведення водночас між цими поняттями є певні відмінності які полягають у тому, що інновація часто виступає об'єктом інноваційної діяльності і має конкретний результат в вигляді продукту,

обладнання чи технологій тобто результату інноваційної діяльності [1]. Проте нововведення можуть розглядатися як впровадження чогось нового в діяльності організацій тобто змін в операційній, маркетинговій та іншій діяльності організації.

У дослідженнях зазначається, що інновація може містити результат її впровадження в безпосередньо отриманій новій продукції чи послугах [2].

За визначенням наведеним А. Череп О. Андросова інновації визначаються як комплексний процес створення, просування та використання нових розробок, що забезпечує постійне удосконалення діяльності та розвиток компаній [3]. Таким чином, увага акцентується на інноваціях як основі змін та забезпеченні розвитку завдяки впровадженню нововведень в роботі підприємств.

На думку Ю. Багал інновація є не лише нововведенням – вона виступає новою функцією виробництва. Таким чином, впровадження інновацій та розуміння їх як нової конкретної функції здатне призвести до зміни технологій, що застосовуються підприємством і забезпечує перехід від використання традиційних до нових інноваційних технологій в виробничій, операційній чи управлінській діяльності підприємства [4].

У наукових працях інноваційна діяльність визначається як дії працівників спрямовані на створення та впровадження інновацій на певних етапах процесів виробництва [5].

Окрема увага науковців В. Косинського О. Швець спрямована на важливість формування та практичного використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу не лише окремих підприємств, організацій а й країни в цілому, що забезпечує можливості до покращення існуючих чи створення, впровадження радикально нових інноваційних продуктів, технологій, рішень у різних сферах економічного та суспільного життя з метою задоволення попиту населення у товарах та послугах, зростання їх якості та існуючих сервісів [6].

Проте не зважаючи на значну кількість наукових праць, що представляють авторські бачення сутності управління інноваційною діяльністю підприємств, питання застосування інноваційних технологій в діяльності підприємств в умовах діджиталізації бізнесу, в Україні залишають широкий простір для здійснення подальших наукових досліджень.

Діджиталізація є процесом безперервним і здійснюється на рівні бізнес-процесів з впровадженням в діяльності підприємств нових інноваційних розробок, програмного забезпечення. Провідні успішні підприємства акцентують увагу на інноваційній складовій своєї діяльності, оскільки саме вона є ключем до успіху та розвитку.

Напрямами інноваційної діяльності, яка здійснюється із застосуванням сучасного обладнання, інформаційних комп'ютерних технологій, програмного забезпечення в значній частині підприємств є: виробництво, маркетинг, просування та збут продукції, розбудова та функціонування інфраструктури,

робота складських служб і логістики та безпосередньо управління із налагодженням управлінських комунікацій та розбудовою системи управління. Діджиталізацію процесів пов'язують із автоматизацією, проектування інновацій, автоматизацією процесів виробництва продукції та контролю її якості, цифровізацією процесів просування та збуту, впровадженням цифрового віддаленого управління системами, об'єктами та механізмами, можливістю для працівників працювати на фрілансі, віддалено та із впровадженням інших процесів.

Загалом, узагальнюючи дослідження науковців слід зазначити, що діджиталізація в цілому полягає у переході процесів які відбуваються у внутрішньому середовищі підприємства та у його взаємозв'язках із зовнішнім середовищем на новий цифровий електронний формат. Здійснюється такий перехід завдяки впровадженню програмного забезпечення, використання якого дає можливість до виконання бізнес-процесів в цифровому електронному вигляді і часто з використанням інших сучасних інноваційних технологій, таких як технології блокчейн з формулюванням та доступом до великих баз даних, технології «штучного інтелекту» та інших.

Слід зазначити, що сучасні цифрові технології які при цьому застосовуються є інноваціями, а впровадження та застосування цих нових цифрових технологій в діяльності підприємств формує невід'ємну складову інноваційної діяльності підприємства.

Структура інноваційної діяльності відображає напрями здійснення інноваційної діяльності в умовах діджиталізації бізнесу та види інновацій які про цьому створюються чи застосовуються для вирішення внутрішньо управлінських, внутрішньо виробничих завдань чи здійснення комерційної діяльності підприємств. Показники інноваційної діяльності в умовах діджиталізації свідчать про наявність, активність впровадження чи відсутність певних дій, процесів, технологій інноваційної діяльності, за якими можна було б здійснювати аналіз та оцінку їх активності.

На думку багатьох науковців-практиків найбільш поширеними сучасними інноваційними технологіями, які визначають рівень діджиталізації бізнесу є технології штучного інтелекту, впровадження CRM, PIM, ERP систем, використання автоматизованих систем чи чат-ботів, застосування 3-D режимів доповненої реальності.

Так, технології штучного інтелекту (ШІ) забезпечують для підприємств можливість виконання частини рутинних операцій та дій в автоматизованому режимі, що дає можливість зменшити витрати на оплату праці, утримання приміщень, зменшити інші витрати та підвищити продуктивність. Використання штучного інтелекту на підприємстві дає можливість автоматизувати процеси обробки та аналізу інформації про постачальників, покупців, підбирати пропозиції та пропонувати відповідний контент. Показниками, які можуть при цьому

застосовуватися є: показник впровадження штучного інтелекту в логістичній, операційній, маркетинговій, управлінській діяльності підприємств та показник активності використання ІІІ у використанні тих чи інших процесів, що в свою чергу може бути виміряно у відсотках процесів, що виконуються із застосуванням штучного інтелекту до загального обсягу процесів, що виконуються у відповідних функціональних сферах діяльності.

Впровадження CRM-системи (Customer Relationship Management) дає можливість інтеграції каналів бізнес-процесів та формує і забезпечує комунікації з покупцями.

Ефективна, злагоджена робота підприємства значною мірою залежить від його забезпечення всіма видами ресурсів, необхідними для його функціонування. Планування та забезпечення ресурсами підприємств вирішується завдяки впровадженню сучасних інформаційних ERP-систем (enterprise resource planning) систем. Впровадження такої системи дає можливість управляти значними обсягами інформації та планувати логістичні процеси в діяльності підприємств.

Однією із значних переваг діджиталізації для бізнесу є можливість перекладання значної частини рутинних одноманітних операцій на віртуальних помічників, програмовані системи з використанням чат-ботів. Використання в діяльності підприємства таких інформаційних систем дає можливість автоматизувати надання консультацій, збирання замовлень, відгуків та іншої необхідної в роботі інформації, що в свою чергу забезпечує економію фінансових ресурсів, які раніше збирались на оплату праці консультантів та формування цих ресурсів на інші потреби підприємства. Використання чат-ботів широко застосовується в роботі консультаційних-центрів, а також в мобільних додатках сайтів підприємств. Показниками використання на підприємстві цих електронних помічників є впровадження та використання підприємством систем чат-ботів та частки автоматизації операцій в роботі з клієнтами до загального обсягу операцій обслуговування клієнтів.

Слід зазначити, що впровадження інноваційних розробок в роботі підприємств сфери інформаційних технологій є питанням складним та багатоаспектним, оскільки недоступність застосування тих чи інших нових цифрових технологій призводить до неможливості ефективно працювати і втрати конкурентних позицій на ринку, а надлишок та надмірне впровадження всіх можливих технологічних інновацій веде до подрібнення робіт, задач та надмірного використання фінансових ресурсів у витратах майбутніх періодів, які не завжди є ефективними і відповідно відбуватиметься перерозподіл прибутку з дохідних, активних напрямів на напрями, що не мали ефективної реалізації.

Крім самих технологій, організація та впровадження економічно ефективної інноваційної діяльності потребує залучення та використання фахівців – кадрових ресурсів підприємства, фінансових ресурсів, достатності матеріальних та

нематеріальних активів: сучасного обладнання, комп'ютерної техніки та програмного забезпечення.

За досвідом провідних країн світу, таких як Німеччина, Великобританія, Норвегія, Швеція, Швейцарія, Данія важливими умовами для ефективного впровадження в країні діджиталізації є науково-технічна база та активність у впровадженні власних інноваційних розробок; доступ до технологій, можливість їх трансферу; наявність на ринку кадрового ресурсу необхідної якості та кваліфікації; доступність фінансових інвестицій та ресурсів для реалізації інвестиційно-інноваційних проектів; спрямованість державної політики на сприяння інноваційному, техніко-технологічному розвитку підприємств, створення та впровадженні інновацій.

Таким чином, виявлено, що основними інноваційними технологіями які застосовуються в діяльності підприємств є цифрові технології блокчейн з доступом до великих баз даних, технології «штучного інтелекту», впровадження CRM, PIM, ERP систем, використання автоматизованих систем чи чат-ботів, застосування 3-D режимів доповненої реальності. Сферами застосування нових інноваційних технологій в діяльності підприємств є виробництво, маркетинг, просування та збут продукції, розбудова та функціонування інфраструктури, робота складських служб і логістики та безпосередньо управління із налагодженням управлінських комунікацій та розбудовою системи управління.

Впровадження інноваційних технологій в діяльності підприємств дає можливість автоматизувати процеси виробництва продукції, її просування та збуту, оптимізувати облік, що забезпечує зменшення витрат та підвищення продуктивності діяльності підприємства.

Література:

1. Ілляшенко С. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці. Суми: Університетська книга. 2005. 582 с.
2. Кириченко О. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах Четвертої промислової революції: монографія. К.: Університет КРОК. 2021. 368 с. <https://dspace.krok.edu.ua/items/5559b91b-394d-45bb-b57b-1b5352fc1d80>.
3. Череп А. Андросова О. Трансфер технологій як інструмент реалізації інноваційної діяльності: монографія. К.: Кондор. 2007. 356 с.
4. Бажал Ю. Розвиток інноваційної діяльності у знаннєвому трикутнику «державо-університети-промисловість». *Економіка і прогнозування*. 2015. № 1. С. 76-88.
5. Язлюк Б., Бутов А. Костецький В. Теоретичні основи сутності й змісту інновацій та інноваційної діяльності. *Галицький економічний вісник*. №6 (39). 2012. С. 52-65.